

dezen nader Kerk, arit, dat maar ook is aflegt, harte ge-Kerk in's, maar nding be-door dit lig te be- is Woord

nds.

elling van chouwing s niet. Ze n God de oord, hoe beschou- dat, want zelf deze leelen zal, om heeft belijdenis- gesproken, goed recht nen en te toefst al- alleen sformulier, den doop, el onjuist eelt, onze kent. Wie niet weten met ons evenged mis en met aus, want belijdenis- nomen over- harmonie, de gelijke twinstische de de Bres, denis groo- Confession le door Cal- XXXIV ament van d en ver- te gezegd, Sacrament ontvangen n vreemde gehelelijk Zijn merk at alles de schouwing illen toe- er op, dient nis, dat Hij , ons zijnde eid wordt d door den dat gelij- chams af- n Christus e doet door n volgens denis van de vraag e Doop dan n gegeven it: omdat r vergoten geloovigen eeft om de ze Geloofs- en te ont- n hetgene, eeft. De kinderens regel van r hen doen f en beke- ovals on- ristus voor En wat Hij r vlak aan- or hen ver- vassen. Het Sacra- wasching dit en ver- ler geloovi- preek ook hismus, het onze Kerk ovigen de aet. Want r gemeente t. Christus ingezet, en kerklyk met nrijnheid n zonden, g met het es lichaams ben" (ant- der wordt de Heilige lergeboorte bent, "niet wendigt tee- te stellen, het water, t bloed en egenomen e Catechis- dat God- verzecken nze zonden n wij weten worden." e doop, die nderen be- de Cate- r de jonge betekenis en aan de met Chris- n, maar

verwijst de Catechismus juist omge-keerd naar de belofte Gods, die in het Verbond der genade aan de kinderen der geloovigen geschonken is, n.l. »dat hun door Christus bloed de verlossing van de zonden en de Heilige Geest, die het geloof werkt, niet minder dan den vol-wassenen toegezegd wordt« (vr. 14). Over de bedoeling van deze woorden kan geen twijfel bestaan. Waar de tegen-stander van den kinderdoop opmerkt, dat de kinderen nog niet gelooven konden en daarom ook geen deel hadden aan de verlos-sing der zonden door Christus bloed en dien-volgens ook niet gedoopt mochten worden, antwoordt onze Catechismus daarop, dat we over deze kinderen des verbonds te oordeelen hebben niet naar wat wij bij hen opmerken, maar naar de belofte, die God de Heere ons aangaande deze kinderen geschonken heeft en dat ze volgens deze belofte of toezegging Gods wel degelijk de verlossing van hunne zonden door Chris-tus bloed en den Heiligen Geest reeds hebben. Ursinus, die onzen Heidelberg-schen Catechismus heeft opgesteld, en die natuurlijk de beste uitlegger is van zijn eigen woorden, verklaart dit in de uitleg-ging van den Catechismus uitdrukkelijk, dat dit de bedoeling van dit antwoord is. In den vorm van een syllogisme of sluit-rede beantwoordt hij aldus de tegen-werping der Wederdoopers. Voorop stelt hij, dat naar ieder zal toestemmen en de Apostel Petrus zelf zegt in Hand. 10: 47, het water van den doop niet mag geweerd worden van degenen, die den Heiligen Geest ontvangen hebben. Wien de beteken-de zaak: de weldaad van de vergeving der zonden door Christus bloed en de weldaad van de wedergeboorte door den Heiligen Geest, toekomst, die heeft, zegt Ursinus, ook recht om het teeken en zegel van deze weldaaden, dat is de doop, te ont-vangen. Dat nu deze beide weldaaden metterdaad aan de kinderen des verbonds krachtens de belofte Gods in het ge-nadeverbond toekomen en hun geschon-ken worden, toont hij daarna aan, niet alleen uit de beloften Gods zoals Gen. 17: 7, Matth. 19: 14, Hand. 2: 39, Jesaja 44: 3 enz., waar God belooft heeft de God van deze kinderen te zullen zijn en den Heiligen Geest hun te zullen schenken maar ook uit de vervulling van deze belofte, zoals deze getoond wordt in de voorbeelden van Johannes den Dooper, Lucas 1: 15, van David, Psalm 22: 10 en 11, en van Jeremia 1: 5, van wie uitdrukkelijk getuigd wordt, dat zij van moeders lijf af met den Heiligen Geest zijn vervuld geweest. Derhalve, besluit Ursinus, leert de Heilige Schrift ons, dat ook de kinderen den Heiligen Geest hebben en door Hem wedergeboren worden (habent etiam infantes Spiritum Sanctum et ab eo regenerantur) en daarom mag het teeken en zegel van deze genade hun ook niet worden ontzegd. Voorts wijst hij er op, dat de Wederdoopers, wanneer zij als eisch voor den doop stellen, dat iemand eerst toonen moet een waarschijnlijk geloof te zijn, voor-dat hij gedoopt mag worden, een eisch stellen, die toch niet te handhaven is, want dat niemand met zekerheid kan beoordeelen, of een volwassene, ook al belijdt hij het geloof, werkelijk een geloovige is, gelijk uit het voorbeeld van Simon den Toove-naar blijkt. En dat het evenmin juist is te zeggen, dat een kind geen geloovige is, want al kunnen ze, zegt Ursinus, hun ge-loof nog niet belijden, ze bezitten toch immers den Heiligen Geest die de goddelij-ke anteur en werkmester van het geloof is en dit is voor deze kinderen voldoende.

En geheel in overeenstemming nu met deze beschouwing van onze Confessie en Catechis-mus wordt ook in het dankgebed na den doop aangaande deze kinderen des verbonds door de gemeente gezegd: »wij danken en loven u, dat Gij ons en onze kinderen door het bloed van Uoern lieven Zoon Jezus Christus alle onze zonden vergeven en ons door uwen Heiligen Geest tot lidmaten van uwen eeniggeboren Zoon en alzoo tot uwe kinderen aangenomen hebt, en ons dat met den heiligen Doop bezegelt en bekrachtigt.« Heel de betekenis van den Doop wordt dus daarin gezocht, dat door dit Sacrament aan onze kinderen verzegeld wordt, dat zij de vergeving hunner zonden door het bloed van Christus hebben, dat zij door den Heiligen Geest tot lidmaten van Christus geworden zijn, en dat God de Vader hen tot Zijne kinderen aangenomen heeft. En waar dit niet als een zekere voorstelling of meening van enkele theologen in het leerstellige gedeelte van het Doopsformulier uiteengezet wordt, maar aan de gemeente zelf in het gebed tot God op de lippen wordt gelegd en de grond is voor al den lof en dank der gemeente, daar zou dit toch ondenkbaar wezen, wanneer de gemeente niet werkelijk gelooven mocht, dat den Doop deze rijke genade Gods, waarvan hier gesproken wordt, metterdaad aan ons en onze kinderen bekrachtigde en be-zegelde.

De gewone uitvlucht, dat dit alles wel gezegd wordt in onze belijdenisschrijft en ons Doopsformulier van »onze kin-deren« d. w. z. van de kinderen des ver-bonds in het gemeen, maar dat we dit daarom nog niet mogen toepassen op die bepaalde kinderen die gedoopt worden, gaat niet op, want nog daargelaten, dat ik dit kind niet zou mogen doopen, wanneer ik niet te gelooven had, dat God het in genade had aangenomen, blijkt bovendien uit ons Doopsformulier duidelijk genoeg, dat deze onderscheiding niet opgaat. Niet alleen, dat in het gebed voor den doop uit-drukkelijk gezegd wordt: dit *uw kind*, waarmee het te doopen kind door de gemeente aan God wordt voorge-steld als *Zijn kind*, maar ook in het gebed na den doop, wordt wederom van *dit kind*, dat nu gedoopt is geworden, gesproken en door de gemeente geboden,

dat, God het met Zijnen Heiligen geest altijd wil regeeren, opdat het Christelijk en Godzaliglijk worde opgevoed en in den Heere Jezus Christus wasse en toename, en opdat het Gods vaderlijke goedheid en barmhartigheid, die Hij aan *dit kind be-wezen heeft*, moge bekennen". Want hoe zou de gemeente kunnen bidden, dat dit gedoopte kind in Christus mocht *wassen en toenemen*, wanneer ze niet mocht aannemen, dat het door den Heiligen Geest tot een lidmaat van Gods eenig geboren Zoon ge-worden was? Hoe zou er sprake van kunnen wezen, dat God dit kind door Zijnen Heiligen Geest *altijd* zou willen regeeren, wanneer de gemeente niet mocht gelooven, dat de Heilige Geest aan dit kind geschonken was? En hoe zou de gemeente kunnen vragen aan God, dat dit kind de vaderlijke goedheid en barmhartigheid, die Hij het *be-wezen heeft*, moge bekennen, wanneer de gemeente niet uitging van de gedachte, dat Hij dit kind tot Zijn kind had aange-nomen? Elk van deze uitdrukkingen in dit slotgedeelte van het dankgebed slaat terug op hetgeen in het begin van dit gebed aangaande »onze kinderen« beleden is, en het is juist op grond van deze genade Gods, die door God aan onze kinderen is geschonken en die door den Doop ons is bezegeld en bekrachtigt, dat de gemeente voor dit gedoopte kindeke thans vraagt en bidt, dat het deze genade Gods, die hem bewezen is, moge bekennen en in Christus moge wassen en toenemen.

Hoe dit alles nu te rijmen is met de leer der uitverkiesing, die onze Gereformeerde Kerken even beslist handhaven, bespreken we in ons volgend artikel. Thans was het er ons alleen om te doen, klaar en duidelijk te doen uitkomen, hoe onze Gereformeerde Kerk in haar belijdenis-schrijften deze verbondsbeschouwing van de kinderen der geloovigen hebben uitgesproken en gehandhaafd. Gehandhaafd niet alleen bij den doop, wanneer het er om ging het goed recht van den kinderdoop te bepleiten, om dan na den doop bij het opwassen dezer kin-deren des Verbonds dit alles weer praktisch te verloochenen, maar evenzeer, wanneer de Kerk nu later deze kinderen des ver-bonds gaat onderwijzen. Immers heel onze Catechismus, het kostelijke leerboek onzer Kerk, dat juist is opgesteld om deze kin-deren der gemeente te onderwijzen in de waarheid Gods, gaat van deze verbonds-geachte uit en legt daarom op de lippen derer kinderen de uiting van de heiligste geloofstaal!). Reeds de eerste Zondagsaf-deeling bewijst dit. De vraag, waarmede de Catechismusonderwijzer begint, luidt niet: wat o kind, is de eenige troost van den Christen, om dan het kind te laten antwor-den: des Christens enige troost is, dat hij met lichaam en ziel, beide in het leven en sterven, niet mijn, maar mijns getrouwen Zaligmaker Jezus Christus eigen ben, die met zijn dierbaar bloed voor alle mijne zonden volkomenlijk betaald heeft. Dat is het, waarom in het dankgebed na den Doop door de gemeente geboden wordt, dat die gedoopte kinderen bij het opwassen *bekennen en belijden mogen* de vaderlijke goedheid en barmhartigheid, die God de Heere aan ons en onze kinderen bewezen heeft.

Dr. H. H. K.

*) In den Catechismus van Genève staat dit nog duidelijker uitgedrukt, doordat boven elke vraag staat: de onderwijzer en boven elk antwoord: het kind.

Voor Kootwijks scholen.

In hartelijken dank ontvangen: Letter X. Hilversum f 2.50.

Dringend verzoeken wij toch onze scholen, die zoo groote behoefte aan steun hebben, niet te vergeten.

Dr. J. H. HOUTZAGERS, voorzitter, Kootwijk.

Leestafel.

1. L. E. LEVENSBELDEN. Utrecht. — G. J. Roys. — 1915.

De ontvangst van dit mij, door den uitgever, ter beoordeeling toegezonden nieuwe boek van L. E., was mij een aangename verrassing.

LEVENSBELDEN toch was mij onverwacht tot bewijzend teken, dat de Schrijver, wier naam zoo bescheiden wegduikt achter zijn initialen L. E., haar literairen arbeid, waarvan ik geruimen tijd niets gemerkt had, voortzet. En ik ben daar blij om, want voor mij is deze arbeid van Mevrouw L. E., niet wat ik daarvan in andere, vroeger hier ook besproken producten gezien heb, een verrijking onzer nationale literatuur.

De geïllustreerde omslag van dit boek moge op het eerste gezicht wat vreemd aandoen, toch is hij niet vreemd aan den inhoud van dit boek, waarin de Schrijver opnieuw verwerkt haar, uit biographien en oude familiepapieren gepuete stof, tot aristocratische en patricische levens-beelden.

Voor op dien omslag, boven den titel LEVENSBELDEN, een tekening van het kasteel HULSHOFF bij MUNSTER in WESTFALEN, met er onder den naam van dit Riddergoed en dan links van dien naam, het familie-wapen DROSTE-HULSHOFF en rechts het stads-wapen van MUNSTER. Op den rug van den omslag, onder den titel LEVENSBELDEN, het gemeente-wapen van DEURNE in ons BRAHANT en boven den titel het wapen der familie CAESTRICK, waarvan een der leden, Heer LOUWIS, in 1701, Drossaard der hooze heerlijkheid DEURNE en LEXSEL was. En dan achter op den omslag het familie-wapen der BOURBONS.

Krijg nu 'n boek in zoo'n omslag onder de oogen en, wanneer je dan niet verwant bent aan de familie KROG, die, naar vasten steegeel, van „grooten heeren en adellijke hantzen" niets hebben moet, en wanneer je ook niet, van wege het „christelijk" - of, wat in onzen tijd waarin je, als bij de tomaten, zelfs groen kunt zien rood worden, ook wel voorkomt, vanwege het christelijk-Socialisme, nee doet aan den „klas-

sen-strijd" — dan, zeg ik, gaat het je bij het zien van 'n boek in zoo'n omslag, niet anders dan wanneer je dienstbode, onder het zeggen, dat 'n meeneer *Wagt of er ook belet is, je overhandigt 'n visitekaartje met 'n kroontje boven een klinkende geslachtsnaam*. Want, evenals je dan, na ontvangst van zoo'n visite-kaartje, vrij van vrees voor in-botsing-komen met de KROG-maxime of voor „gemaal"-krijgen met „de partijgenooten" over je, uit eerbied-betoon tegenover aristocratie en patriciaat, zon-neklaar geheken heulen met het vijandelijk kamp, in streelend vooruitzicht op vereerende kennismaking, naar je bezoeker gaat en hem, met passende onderscheiding ontvangst, — even-zoo wekt dan reeds het zien van een omslag als die van L. E.'s boek je lust tot kennismaking met de, in het boek zelf, beschreven per-sonen — en toestandten uit voornaam historisch-levensmilieu, en je zet je dan ook, met een gevoel van distinctie tegenover dat milieu, aan het lezen.

Nu kan de, door zoo'n als bovenvermeld visite-kaartje gewekte verwachting ook wel eens op teleurstelling uitloopen. Mij overkwam dit eens met 'n bezoeker, die zich al spoedig ont-popte als reiziger in wijnen.

En zoo kan het ook wel eens gaan met 'n boek in 'n omslag als die van L. E.'s boek. Maar, met dit haar boek is het toch niet zoo. Met zijn inhoud komt en blijft ge over het geheel in verkeer met voornaam personages.

Want al doet het gezin CAESTRICK voor dat van een Drost wel wat burgerlijk, de heer LOUWIS was dan ook de eerste van zijn geslacht, die het tot magistruat had gebracht en dat te DEURNE, een dorp in de GENERALITEITSLANDEN. Alleen voor de STUDIE, die aan de historis-che novelle, waarin DEURNE de plaats der handeling is, voorafgaat, voor de STUDIE over het Westfaalse volk van vóór nog geen eeuw geleden, zou men, wat betreft dat in verkeer blijven met voornaam personages, een uitondering kunnen maken. Maar die STUDIE dunkt mij slechts een bijlage te zijn van die andere waarmee het boek begint, van die over de roomsche dichteres Freule ANNETTE van DROSTE-HULSHOFF en de STUDIE waarmee het boek eindigt, gaat over niemand minder dan MADAME ROYALE, de ongelukkige dochter van LODEWIK XVI en MARIE ANTOINETTE.

Wanneer ik de vier onderdelen van haar boek als boven qualificeer, zal mej. L. E. daar wel geen bezwaar tegen hebben, want noch het eerste en tweede, noch het vierde kunnen aanspraak maken op den naam van histo-rische NOVELLE. Deze drie zijn historische STUDIEN en al is de vorm niet zonder artistiek-teit, zij vallen niet onder het genre »fictie«, maar onder dat der »nuttige« letteren. Anders is dit met het derde onderdeel, maar laat mij eerst iets over de drie STUDIEN vertellen.

De eerste heeft tot titel: ANNETTE VAN DROSTE-HULSHOFF.

»In Nederland kennen slechts weinigen haar,« schrijft L. E. en blijkbaar wil zij met deze haar STUDIE de aandacht van haar landgenooten vestigen op deze christelijke dichteres van adel-lijken huize, op deze Westfaalse, geboren den 10en Januari 1797 op het riddergoed HULSHOFF bij MUNSTER en gestorven den 18en Mei 1848.

En ANNETTE VAN DROSTE verdient door haar werken, dat zij ook in NEDERLAND meer gelezen wordt. Zeker, anti-papistische felheid, waarvan wij in de laatste weken in NEDERLAND weer on-verkwikkelijke staaltjes gezien hebben, zal van de poëzie dezer katholieke, die onder meer: *Das GEISTLICHE JAHR* schreef — 72 hederen: voor elken Zondag één, voor de feestdagen en voor de dagen van de »stille week« — niets hebben moeten. Maar, als bij VORTIUS, die zelfs de mystieke poëzie der JESUITEN kon genieten, staat het bij ons, CALVINISTEN daar anders we.

Aan deze STUDIE is blijkbaar heel wat werk voorafgegaan.

Uit de beschrijving van het Westfaalse milieu vermoed ik, dat Mej. L. E. zelf het vaderland van ANNETTE bezocht heeft. Indien niet, en zij althoo haar geographische en ethno-graphische kennis van WESTFALEN uit de boeken heeft, dan maak ik haar een soortgelijk compli-ment als die Engelschman aan KANT maakte, toen hij hem in KONINGSBERG over Londen hoorde doceren. Met de werken van FREULE VAN DROSTE is L. E., ook al citeert zij meest uit »*DAS GEISTLICHE JAHR*«, uit de andere niet dan spaarzaamlijk, blijkbaar niet onbekend. En als ik mij niet sterk vergis, heeft zij voor haar STUDIE ijverig gebruik gemaakt van LEVIN SCHICKING'S: ANNETTE VAN DROSTE en van diens, na zijn dood uitgekomen: BRIEFEN VAN ANNETTE VAN DROSTE AN LEVIN SCHICKING.

De voorbereid heeft Mej. L. E. in haar STUDIE een »Levensbeeld« van ANNETTE ge-leverd. Maar, en zij moge mij deze opmerking ten goede houden, zij heeft dit gedaan, zoals het ook gedaan heeft de kunstenaar, die beeldele het beeld der dichteres, dat staat in een der parken van MUNSTER. Nu weet ik wel, dat het vrij moeilijk is om ook te beschrijven het heel innerlijk zielbeweg van deze dichteres, in wier poëzie het lyrische element niet is het sterkste, maar juist in haar *DAS GEISTLICHE JAHR* komt dat lyrische, ook wanneer zij haar, tot zonde geworden twijfel in ziels-bangheid uitzingt, zoals L. E. blijkens haar citaat op 13, ook zelf gevoeld heeft, wel aan den dag.

Bij dieper indringen, en wellicht ook, bij langer al die laten »inwerken« niet alleen van de »brieven« en van *DAS GEISTLICHE JAHR*, maar van heel ANNETTE'S literaire nalatenschap, waarin zich ook achter den »humor« de »smart« verborgt, zou het »leven« der »aristocrate van den geest« door L. E. meer doorvoeld zijn. Dit, van de levensbeelden der »velen«, met zijn »hoogsels en diepsels« zoo ver afstaande en naar zijn, onder de zintuiglijke waarneming vallende verschijning door de schrijver met zooveel liefdevolle nauwkeurigheids gereconstrueerd leven-beeld zoo als dan aan intimiteit hebben gewonnen.

Toch ben ik, ook zóó, Mej. L. E. voor dit LEVENSBELD dankbaar. Het verkeer in het voornaam, zoo goed beschreven milieu, waarin het verplaatst, is op zich zelf een genot. Maar bovendien heb ik, als bij het zien van een klassiek drama, met Freule ANNETTE VAN DROSTE-HULSHOFF, in haar vaak droeve en angstaal levensomstandigheden, eenige-voegen beleeft en daarvan de reiniging op zijn gemoedsleven ondervonden. Ook heeft het mij de dichteres zelf nader gebracht en ik wensch met L. E., dat het dit ook velen onzer landgenooten mag doen en dat zij dan maar eens beginnen met zich aan te schaffen *DAS GEISTLICHE JAHR*, een boekje van, zoals de Schrijver zegt: »maar 30 Hollandse centen«.

Over de tweede STUDIE: EEN EN ANDER OVER WESTFALEN, kan ik kort zijn. Zij is feitelijk met

haar 15 bladzijden niet meer dan een toevoegsel bij de voorafgaande van 40. Toch heeft de Schrijver goed gedaan haar niet achter te houden. Het aan HOLSCHE'S beschrijving van WESTFALEN ontnomen levensbeeld van het arme, verdrukte, maar vrome en vrijheidlievende volk van het WESTFALEN van vóór nog geen eeuw, het volk, dat lever slavenwerk in HOLLAND verrichte, dan in Duitschen krijgsmacht te gaan; dat geen ander muziekinstrument be-speelde dan, zoals L. C. zegt, het »klagende orgel« en welks »kickers« en »kickerinnen«, de bedenkelijke gave van »second sight« hadden; dat volk, ook door zijn taal aan onze oostelijke landgenoten verwant en toch door dezen, als zij voor hen turf kwamen steken, niet beter dan lastvee geacht, en dat dan onder dien cen-tonigen arbeid uren lang geen woord zei, zoodat L. C. verzekert: »Het zwijgen als een mof-doelt op de Westphalers; dit zoo navrant levens-beeld van het volk waaronder ook Freule van DROSTE-HULSHOFF verkeerd heeft, zou ik niet gaarne in den bundel gemist hebben. Het verklaart mij, de verwijdering, die, op het laatst van haar leven ontstaan is tusschen ANNETTE en haar zooveel jongeren vriend LEVIN SCHICKING, welke desmettemin de biograaf van zijn vroegere beschermster is geworden.

Zij, wel meer dan PLATO, voelend voor het bij-zondere, liefdevol voor den armsten bedelaar aan haar deurs, (p. 39) maar niets voelend voor het algemeene; hij, als PLATO, zij het ook niet zoo breed, ziende dat algemeene, en dus ook de gemeenschap. Hij, als zij en PLATO, van aristokratischen huize, maar, als die twee, in zijn jonge jaren bij ondervinding kennend den harden strijd om het bestaan en, dus meelijdend, ook medevoelend met het volk, als WESTFALE, met zijn volk en toen op-standing geworden, neigend tot »de revolutionaire denkbeelden van '48.«

De laatste en derde STUDIE: EEN KONING-SDOCHTER, geeft het levensbeeld van MARIE THERESE CHARLOTTE, van MADAME ROYALE. Als uitbeelding van zieleleven staat het niet boven dat van ANNETTE VAN DROSTE. Maar, omdat de Koningsochters zooveel meer doorleefd heeft, dan de Westfaalse Freule, is haar leven, naar zij uitwendig gebeurten, zooveel interessanter. En L. C. weet, als goede stiliste, dat alles zóó te vertellen, dat ge er geen oogenblik uw belangstelling bij verliest. De lezing van deze STUDIE frucht uw kennis van de historie uit den tijd der groote revolutie en dien der eerste helft van de vorige eeuw weer op; wekt u deernis met, de in haar kinderjaren en ook later, zoo zwaar beproefde; uw eerbied voor de katho-licke Christen en voor »de waarheidslievende, die nooit een lief gericht zou zetten als zij het niet meende, de onbuigzame, die van schikken en plooiën niets veratende (p. 214); en gij verstaat het, hoe men de eerste woorden uit Klaagliederen 1: 12 op het graf van deze Koningsochters heeft kunnen betelen.

En nu, de historische NOVELLE.

Zeker niet het minst geslaagde stuk uit LEVENSBELDEN.

Maar daárover, om meer dan één reden, een volgend maal.

G.

Officieele Berichten.

De classis Almkerk heeft in hare vergadering van den 17 Juni l.l. praeparatoir geëxamineerd den heer J. H. A. Bosch te Almkerk, Theol. candidaat, en hem met algemeene stemmen beroepbaar verklaard in de Geref. kerken.

Namens de classis J. BOEIJINGA, h. t. scriba.

Kort verslag van de classis Schie-dam, gehouden 25 Mei 1915.

1. Op de gebruikelijke wijze opent Ds. Vonk namens de roepende kerk van Maassluis A de vergadering.

2. Alle kerken blijken regelmatig vertegenwoordigd; de dienaar van Waalwijk A is niet aanwezig.

3. Moderamen: Ds. Vonk, praezes, Dr. Sluyter, assessor, D. D. Berends en v. Anken, scribae.

4. Waar Dr. Esser ten afscheidsbezoek tegenwoordig is, worden er goede woorden en hartelijke wenschen gewisseld. Op de groote be-hoeft van 't gebed voor den Zendingarbeid vestigt onze missionaris de aandacht. Met dank aan den Heere wordt vernomen, dat hij met zijn geheel herstelde gade D. V. 10 Juni hooft scheep te gaan. Ps. 121: 4 wordt Z. e. w. o. ver-langen des Voorzitters toegebeden.

5. Lezing notulen vindt plaats. In verband met 't feit, dat bij een vorige gelegenheid politi-eke bladen berichten over 't ter classis ver-handelde hebben bevat vóór 't officieele pers-verlag was verschenen, spreekt de vergadering uit, dat leden der classis zich hebben te onthouden van mededeelingen aan de bladen, daar dit op den weg ligt van den scriba II.

6. Ds. Hagenbeek brengt rapport uit van Kerk-visitatie, gehouden te Schiedam, Rotterdam en Hoek van Holland; Ds. van Anken over gelijken arbeid te Overachie en Maassluis A.

7. Na breede discussie wordt besloten de voorgestelde subsidie voor één der kerken te verhoogen; inzake de aanvraag H. en P. wordt goedgevonden een voorstel van de deputaten ad hoc, om aan de Commissie opdracht te geven met de betrokken kerken de mogelijkheid te overwegen van combinatie tot het beroepen van een predikant. D.D. Goolinga, Hagenbeek en Jonkers zullen in de Commissie zitting nemen.

8. In Comité worden enkele zaken behandeld.

9. Rondvraag naar art. D. K. O. niet gehouden.

10. Naar aanleiding van een instructie-Pernis, rakende pensionering Em. Pred. enz., besluit de classis met ingang van 1 Juli de ten-vorigen-jare-aangenomen regeling in werking te doen treden.

11. Ingaande op een verzoek Hoek van Hol-land wordt aangenomen de Mei- en Augustus-classes op Woensdag te houden; de Dec- en Febr.-vergaderingen blijven op Dinsdag vast-gesteld.

12. Naar de Partic. Synode 23/4 Juni te Schiedam te houden, worden gedeputeerd: D.D. Goolinga en Sluyter, prim; Oudd. L. v. Leeuwen en P. Noordam, primi; D.D. J. J. Berends en J. v. Haering, secundi; Oudd. Lingendijk en Otterloo, secundi.

13. Met de door Dep. Partic. Synode voorge-stelde begroting van de art. XI en XIII besluit de classis accoord te gaan.

14. Vacature-beurten: Poortugal: Juni, Ds. Goolinga; Juli, Ds. v. Anken; Aug., Ds. Berends. Hoogvliet: Juni, Ds. Sluyter; Juli, Ds. Vonk; Aug., Ds. Felderhof.

Over de steun-aanvraag in den vacatuředienst door de classis Brielle kon niet worden beslist, aangezien de verwachte afgevaardigde, die deze zaak moest bepleiten, niet verscheen.

15. Aan de Partic. Synode zal worden voorge-steld, de deputatschappen binnen onze classis te continuëeren; alleen zal Ds. van Anken in de

plaats van Ds. Goolinga, die ontheffing verzocht, deputaat voor de Zending worden en Ds. Gortis zijn secundu.

16. Maassluis B zal tegen 1 Sept. de volgende vergadering bijeenroepen. Ds. v. Anken zal dan naar toerbeurt praezes zijn.

17. Op verzoek van den Voorzitter sluit Ds. Sluyter de vergadering met dankgebed.

Voor de Classis, K. VAN ANKEN, Scriba II. Pernis, Juni 1915.

Buitenland.

Rusland. Verbanning van Luther-sche predikanten. Gezegende wer-king van het alcoholverbod.

Uit Rusland komen niet vele mededeelingen. En dit is geen wonder. De meeste berichten komen toch over Duitschland tot ons, en het is verboden om direct of indirect aan een Duitscher een brief te zenden; de overtreding van dit gebod wordt met een boete van 3000 roebels of twee maanden gevangenis gestraft. De in de Oostzeeprovincien verschijnende Duitse bladen zijn ook alle opgeheven. De gouverneur-generaal der Oostzeeprovincien ver-bodt, dat er op straat Duitsch gesproken wordt, terwijl alle Duitse namen, opschriften en straatnamen met zwart overschilderd werden.

Zelfs Duitse naamwoorden en visitekaartjes zijn verboden. Door den telefoon mag alleen Russisch gesproken worden. Twee Duitse baronnen werden tot twee en een half jaar ge-vangenisstraf veroordeeld, omdat zij bij het uit-kiezen van remonte-paarden, waarbij zij eershalve optreden, zich niet behoorlijk gekweten hadden.

Nog erger is het feit, dat drie Lutherse predikanten naar Siberië verbannen zijn; waarom weten wij ten deele zelf niet. De predikant Hoerschelman moet op een gedane vraag ont-kend hebben, dat de Keizer van Duitschland de antichrist is. Wat op de gevangenneming van den predikant O. Bruhns volgen zal, is niet bekend. Een predikant die te Samara aan de Wolga zich het lot van Duitse civiele ge-interneerden had aangezien, werd verplaatst. Andere Lutherse predikanten in het Russische rijk hangt hetzelfde boven het hoofd, want zij kunnen niet nalaten zich te erbarmen over de Duitse civiele geïnterneerden. Bij duizenden zijn Duitse burgers uit Oost-Pruissen naar de Wolga gezonden. De Russische regeer-ing becommenteert zich over het lot van die duizenden Duitschers niet, en zij zouden ver-hoogd zijn, als de Duitschers die aan de Wolga wonen, zich humer niet hadden ont-fermd.

Ook in dit verband blijkt het, hoe gezegend het alcoholverbod in Rusland werkt. Dat de burgerlijke gevangenen niet door het volk en door de intrekende Russische soldaten zijn doodgeslagen, is te danken aan het alcoholver-bod. De onverbeterlijke drinkers gingen te gronde aan het gebruiken van spirituelen die als surrogaat genomen werden. Op de overige heeft het alcoholverbod wonderlijk gewerkt. De levenspositie der arbeidersbevolking is eene andere geworden. Voor de gevangene Duitschers was dit de eenige redding. Men hoorde uit-spreken: »Waarom zouden wij naar de grenzen gaan om de Duitschers te doden, wij willen hier daarmede beginnen«. Zonder alcoholverbod was men tot de vreeslijkste gewelddaden ge-komen.

WINCKEL.

Voor Kinderen.

ALLE DINGEN.

III.

HAAT.

Zoals ik zei, hadden Andries en ik het niet recht op elkaar begrepen. Zoo kwam het dan zeker ook dat we nooit over onze verdiensten hadden gesproken. Er was iets dat mij daar-van terughield, te meer wij ik had opgemerkt dat de patroon altijd zorgde, dat de een niet zag welk weekloon de ander ontving. Ik begreep, daar moest een reden voor zijn.

Doch op een avond, toen de winkelier uit moest, liet hij het aan zijn vrouw over om ons af te rekenen. Deze nu was minder voor-zichtig dan haar man en stopte ons elk een rijksdaalder in de hand. Ik zag dat Andries heel nieuwsgierig oplette, en bespeurde zeer goed dat hij lang niet vriendelijk keek. Hij zei echter niets. En al had hij het ook gedaan, ik kon hem toch niet uitleggen hoe het kwam dat wij beiden evenveel verdienden. Want dat mijn-heer Van der Schaer er geld bij lag wist ik niet.

Maar van dien dag af werd Andries anders jegens mij dan hij geweest was. 't Was duidelijk, dat hij zich gekrenkt voelde, nu de jongste evenveel verdiende als hij. Wel had hij indertijd bij opslag zijn daalder tot een rijksdaalder zien groeien en was dus rechtvaardig behandeld. Maar het ging hem als den arbeiders in den wijngaard waar het Evangelie van spreekt, die boos werden toen zij na een geheel dag wer-ken evenveel loon kregen als degenen, die maar een uur gearbeid hadden. En toch han-delde de heer des huizes strikt rechtvaardig en naar afspraak. Doch het zou nog erger worden.

Een paar weken later vertelde de patroon aan Andries dat deze voortaan des avonds niet meer behoefde op te passen. Natuurlijk liep hij dan ook de kom koffie met suiker en andere kleine voordeeltjes mis, die aan het werk ver-boden waren.

»Ik zal met Piet afspreken,« zei onze patroon, »dat hij het nu maar alleen doet. Hij schijnt voor dat werk niet berekend. Je behandelt de menschen onbeleid, zit dikwijls te slapen en hebt vrij wat boosdappigheden die zij brachten naar eenvoudig vergeten. Dat gaat zoo niet. Piet doet het veel beter en over hem heb ik geen klachten.«

Even daarna werd ook mij de verandering meegedeeld met het troostrijk bericht er bij, dat ik ook elken avond een boterham zou ontvan-gen. Ik wist trouwens dat er nog wel meer afviel, en aanvaardde het aanbod met dank-baarheid.

Natuurlijk was Andries spoedig op de hoogte van de verbetering in mijn lot, en zoo wel zijn eigen schade als mijn voordeel maakte hem toornig en zette een wrok bij hem. Hij wachtte zich echter vooreerst wel dien te laten blijken en bleef schijnbaar dezelfde. Maar ik zou erva-ren dat het in werkelijkheid geheel anders was.

Een week of wat later, — 't was op een Vrijdag en het heugt mij nog als de dag van van gisteren — moest ik met Andries naar het pakhuys, om een kist met ledige flesschen te halen. De kist nu was lastig ter vervoeren we hadden er onze vracht aan en Andries